

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/153/2023
Identifikačné číslo spisu:	8220200261
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8220200261.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne A. J., narodennej XX. O. XXXX, bytom J. XX, Košice, zastúpenej advokátom JUDr. Svätoslavom Váškom, Baštová 5/A, Bardejov, proti žalovaným 1/ A. K., narodenom XX. W. XXXX, bytom A. XXX, X., 2/ Mgr. C. Z., narodennej XX. O. XXXX, bytom J. M. XXXX/XX, I., 3/ S. K., narodenom XX. B. XXXX, bytom A. S. 1, I., zastúpených spoločnosťou JUDr. Kišeľak, s.r.o., so sídlom Weberova 8, Prešov, IČO: 53916425; 4/ ČSOB Poistovní, a.s., so sídlom Žižkova 11, Bratislava, IČO: 31325416, zastúpenej spoločnosťou MGA IURIS s.r.o., so sídlom Cukrová 14, Bratislava IČO: 47233028, o zaplatenie nemajetkovej ujmy žalovanou 4/ v prospech žalovaných 1/ - 3/, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 9C/8/2020, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. februára 2022 sp. zn. 12Co/40/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 15. februára 2022 sp. zn. 12Co/40/2021 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 30. jún 2021 č. k. 9C/8/2020-136 žalobu zamietol a súvisiacim výrokom o trovách konania rozhodol tak, že ich žiadnej zo strán nepriznal.

1.1. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkového vymedzenia žaloby žalobkyňou, ktorou žiadala od žalovanej 4/ (poistovní), aby titulom povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, uhradila za ňu nemajetkovú ujmu žalovaným 1/ - 3/, ktorú ako poškodení utrpeli, v dôsledku ňou pod vplyvom alkoholu zavinennej dopravnej nehody motorovým vozidlom poisteným u žalovanej 4/ v rámci povinného zmluvného poistenia, pri ktorej dopravnej nehode došlo k usmrteniu oboch rodičov žalovaných 1/ - 3/, ktorý nárok na nemajetkovú ujmu im bol právoplatne priznaný v nimi (rozumej v tomto spore žalovanými 1/ - 3/) iniciovanom spore voči žalobkyňi (škodcovi).

1.2. V konaní podľa súdu prvej inštancie zostalo sporným (i) či sa žalobkyňa domáha žalovaného nároku voči žalovanej 4/ správne a zákonne formulovaným žalobným petitom, pri správnom „obsadení“ sporových strán a (ii) či si tento nárok žalobkyňa uplatnila voči žalovanej 4/ (poistovní) riadne a včas, t.

j. tak, aby aj žalovanej 4/ bolo, rovnako ako každej strane sporu, garantované základné ústavné právo na spravodlivý súdny proces.

1.3. Súd prvej inštancie v ďalšom konštatoval, že vzhľadom na judikovanie nároku na nemajetkovú ujmu žalovaných 1/ až 3/ voči žalobkyňi v skoršom konaní vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 2C/71/2010 a skutočnosť, že žalobkyňa v čase vzniku poistnej udalosti (dopravnej nehody) nepochybne mala u žalovanej 4/ poistenú zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorým spôsobila dopravnú nehodu, má na právnom základe vyjadrenom v § 4 ods. 4 Zákona o povinnom zmluvnom poistení právo domáhať sa voči žalovanej 4/ (poisťovni), aby táto žalovaná zaplatila za ňu škodu poškodeným žalovaným 1/ - 3/, za ktorú zodpovedná. Napokon titulom povinného zmluvného poistenia je poisťovňa v zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ citovaného zákona povinná zaplatiť za škodcu poškodenému i škodu na zdraví, ktorou sa v materiálnom slova zmysle rozumie aj škoda (ujma) nemajetková, tak ako je tomu aj v danom prípade. Opodstatneným pritom zostalo zaoberať sa otázkou, či tento nárok, hoc i dôvodný bol voči žalovanej 4/ uplatnený riadne a včas, pretože ako to vyplýva aj zo znenia návetia § 4 ods. 2 Zákona o povinnom zmluvnom poistení a tiež z § 15 ods. 1 tohto zákona, poistený (v danom prípade žalobkyňa) má právo, aby v rámci povinného zmluvného poistenia poisťovateľ (t. j. poisťovňa ako žalovaná 4/) nahradil za neho poškodenému „... uplatnené preukázané nároky ...“. Inými slovami, ak dôjde k poistnej udalosti a škodca by mal voči poisťovni titulom povinného zmluvného poistenia nárok na nahradenie škody, za ktorú zodpovedá, poisťovňa je k takémuto plneniu povinná nie automaticky, ale takéto plnenie za škodcu je povinná poškodenému nahradiť iba vtedy, ak bol tento nárok u poisťovne, či už samotným škodcom (§ 4 ods. 4) alebo priamo poškodeným (§ 15 ods. 1), riadne a včas uplatnený a súčasne (kumulatívne) aj preukázaný. Dopravnou nehodou si poškodení - žalovaní 1/ až 3/ titulom povinného zmluvného poistenia žalobkyne u žalovanej 4/ (poisťovni) nárok na náhradu vynaložených nákladov za pohreb zomrelých rodičov už uplatnili, ktorý nárok im žalovaná 4/ titulom svojej zákonnej povinnosti plnila. Avšak v tomto súdnom konaní sa voči žalovanej 4/ uplatňuje nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy, pričom žalovaná 4/ nebola zainteresovaná v pôvodnom súdnom spore, v ktorom sa o nemajetkovej ujme žalovaných 1/ - 3/ rozhodovalo, čím nemohla participovať na ustálení jej výšky uplatnením vlastných prostriedkov procesnej obrany, čím podľa prvoinštančného súdu došlo k opomenutiu práva žalovanej 4/ na spravodlivé súdne konanie, zhmotneného v jej práve vyjadriť sa k výške tohto nároku. V tomto súdnom konaní sa od žalovanej 4/ žiada zaplatenie finančného nároku, ktorého výška bola právoplatne ustálená v inom súdnom rozhodnutí, závery ktorého už v predmetnom konaní nie je možné revidovať, či pozmeňovať, pričom žalovaná 4/ na ustálení jeho výšky neparticipovala. Na závere, že žalovanej 4/ tým nebol v pôvodnom konaní zaistený spravodlivý súdny proces, nemení nič podľa prvoinštančného súdu ani skutočnosť, že žalovaná 4/ nevstúpila, resp. odmietla vstúpiť do tohto predchádzajúceho konania (sp. zn. 2C/71/2010) ako vedľajší účastník na strane žalovanej (pôvodcu škody), v ktorom konaní sa rozhodovalo i o výške nemajetkovej ujmy, a to bez ohľadu na dôvody, ktoré ju v tom čase k tomuto rozhodnutiu viedli, pretože nikoho (okrem situácie, že je žalovaným subjektom), nie je možné nútiť vstúpiť do sporu a je pochopiteľné, že žalovaná 4/ nemusela mať ani naliehavý právny záujem na výsledku tohto sporu, t. j. na tom, aby chránila záujmy žalovanej (pôvodcu škody) v tomto konaní, pretože žalovaná (pôvodca škody) bola v súdnom konaní sp. zn. 2C/71/2010 „jediným“ subjektom, voči ktorému bol tento nárok riadne uplatnený a teda v konečnom dôsledku mohlo byť žalovanej 4/ „jedno“ k náhrade akej sumy bude žalovaná, ako pôvodca škody zaviazaná, pretože, ako už bolo uvedené, voči žalovanej 4/ v súdnom konaní sp. zn. 2C/71/2010 tento nárok legitímne uplatnený nebol a aj keby bola žalovaná 4/ iba vedľajším účastníkom, tak rozsudok vo veci by ju ako vedľajšieho účastníka aj tak nezaväzoval. Napokon žalovaná škodu spôsobila pod vplyvom alkoholu, takže žalovaná 4/ by v zmysle § 12 ods. 1 písm. a) Zákona o povinnom zmluvnom poistení mala voči nej právo regresnej náhrady, preto je pochopiteľný dôvod žalovanej 4/ do pôvodného konania ako vedľajší účastník nevstupovať. Iná situácia by bola vtedy, ak by poškodení 1/ - 3/ ako žalobcovia a páni sporu, popri pôvodcovi škody (v tomto konaní žalobkyňi), v súdnom spore sp. zn. 2C/71/2010 o náhradu nemajetkovej ujmy zažalovali aj žalovanú 4/ (poisťovňu), ktorá by sa tak bez ohľadu na svoj nesúhlas, ktorý by bol v tomto prípade irelevantným, stala a musela stať stranou sporu, čo sa však v danom prípade nestalo.

1.4. V predmetnom spore žalobkyňa, ako pôvodca škody podala voči žalovanej 4/ (poisťovni) žalobu, ktorú zadefinovala ako „žalobu v prospech tretieho“, konkrétne v prospech poškodených žalovaných 1/ - 3/, o zaplatenie v inom súdnom konaní právoplatne ustáleného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy

spôsobom, podľa ktorého má žalovaná 4/ túto ujmu zaplatiť poškodeným žalovaným 1/ - 3/ namiesto žalobkyne, čím by sa žalobkyňa zbavila tohto záväzku voči poškodeným. Keďže tzv. „žaloba v prospech tretieho“ je procesnou novotou a tento typ žaloby nie je upravený a regulovaný civilným procesným kódexom, súd prvej inštancie vychádzajúc z možnosti využitia tohto inštitútu, ako legitímneho nástroja na ochranu práv žalobcu a tretej osoby (subjektu) vyvodil (abstrahoval), že tento typ žaloby by aplikáciou analógie legis prichádzal do úvahy v prípadoch (i) kde by poškodený v pozícii žalobcu nemal k dispozícii iný právom regulovaný nástroj ochrany voči nečinnosti (pasivite) poškodenej tretej osoby a tiež voči nečinnosti k plneniu povinnej poisťovne - žalovanej (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/100/2017 z 29. novembra 2018), a tiež v prípadoch (ii) kde by jeden súdny spor mohol v sebe kumulovať viac súdnych sporov týkajúcich sa tej istej veci, t. j. v prípadoch keby takáto žaloba napomohla kumulácii viacerých súdnych sporov do jedného súdneho sporu, čím by sa eliminovalo drobenie, resp. násobenie viacerých súdnych sporov (viď. žalobkyňou predložený odborný článok z Bulletinu slovenskej advokácie č. 1 - 2/2020).

1.5. V danom prípade sa podľa súdu prvej inštancie nejedná ani o jeden z uvedených prípadov, pretože v danom prípade žalobkyňa nie je osoba poškodená, ale je pôvodca škody, ktorá sa mohla potom, ako by uhradila poškodeným nemajetkovú ujmu, samostatnou žalobou domáhať voči žalovanej 4/ (poisťovni) zaplatať tohto nároku (čo samozrejme žalobkyňa neučinila, pravdepodobne byť si vedomá regresného nároku poisťovne voči nej, keďže dopravnú nehodu spôsobila pod vplyvom alkoholu) a aj poškodení žalovaní 1/ - 3/ mohli o náhradu tejto ujmy žalovanú 4/ (poisťovňu) žalovať už v pôvodnom konaní sp. zn. 2C/71/2010.

1.6. Prvoinštančný súd sa vyjadril i k vznesenej námietke premĺčania, pričom akcentoval, že vzhľadom k tomu, že žalobkyňa si podanou žalobou uplatnila voči žalovanej 4/ (poisťovni) nárok na plnenie z poistenia a k poisťnej udalosti došlo 01. 04. 2007, tak uplynutím jedného roku, t. j. od 01. 04. 2008, čo je rok po poisťnej udalosti, trojročná premĺčacia doba na uplatnenie si tohto nároku uplynula 01. 04. 2011, preto nárok z poistenia uplatnený v tomto konaní žalobou podanou 10. 02. 2020 bol už premĺčaný. Premĺčaný by nebol iba vtedy, keby si tento nárok žalovaní 1/ - 3/ v pôvodnom konaní uplatnili aj voči žalovanej 4/ (poisťovni), ktoré konanie bolo začaté žalobou podanou 30. 03. 2010. Napokon prvoinštančný súd ku krajským súdom v pôvodnom konaní konštatovanej „nekorektnosti“ námietky premĺčania poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky reprezentovanú rozhodnutiami napr. sp. zn. 5Cdo/265/2009, sp. zn. 7Cdo/226/2016, sp. zn. 7Cdo/507/2014, sp. zn. 1Cdo/85/2017 a sp. zn. 3Cdo/41/2012, z ktorého odcitoval „.... ak žalobca nevhodnou voľbou prostriedku ochrany svojich práv z objektívneho hľadiska vlastným zavinením vytvoril podmienky pre neskoršie úspešné vznesenie námietky premĺčania práva žalovaným, uplatnenie námietky premĺčania nie je v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 OZ“.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne a žalovaných 1/ - 3/ rozsudkom z 15. februára 2022 sp. zn. 12Co/40/2021 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a stranám nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2.1. Odvolací súd v zmysle ustanovení § 379 a § 380 CSP viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania sa plne stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, keďže jeho argumentácia bola vecne správna, objektívna, presvedčivá. Mal za to, že všetky dôvody, ktoré odvolatelia uvádzali vo svojich odvolaniach, vyriešil už súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku, pričom rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nie je možné posudzovať izolovane, pretože prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria jeden celok.

2.2. Preskúmaním veci odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie týkajúce sa žalovanými 1/ - 3/ v odvolaní namietaných skutočností je vyčerpávajúce, správne skutkovo a právne zdôvodnené a zodpovedá všetkým požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia. Samotný fakt, že sa títo žalovaní s dôvodmi uvedenými v rozhodnutí súdu prvej inštancie nestotožňujú ešte neznamená, že závery v ňom obsiahnuté nie sú správne. Súd prvej inštancie totiž zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré žalobe nevyhovel. Napadnutý rozsudok tak nie je arbitrárny.

2.3. Podľa odvolacieho súdu odvolatelia v odvolaniach vychádzali z odlišných skutkových záverov než súd prvej inštancie a urobili z vykonaných dôkazov vlastné skutkové závery týkajúce sa dôvodnosti žaloby. Za skutkové zistenia, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní, sa považuje taký výsledok hodnotenia dôkazov súdom, ktorý nezodpovedá postupu vyplývajúceho z ustanovenia § 191 CSP.

Podľa citovaného ustanovenia hodnotí súd dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo. Nesprávne hodnotenie dôkazov by bolo možné vytknúť súdu prvej inštancie v prípade, ak by zobral do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov strán nevyplývali, ani inak nevyšli v konaní najavo, prípadne, že by si nepovšimol rozhodné skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli v konaní najavo, prípadne preto, že pri hodnotení dôkazov, poprípade poznatkov, ktoré vyplývali z prednesov strán alebo vyšli najavo inak z hľadiska ich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti alebo vierohodnosti je logický rozpor alebo ak hodnotenie dôkazov odporuje ustanoveniam § 192 - § 194 CSP. Odvolacím dôvodom podľa citovaných zákonných ustanovení totiž možno napadnúť výsledok činnosti súdu pri hodnotení dôkazov, na ktorého nesprávnosť je možné usudzovať len zo spôsobu, ako k nemu súd dospel. Ak nie je možné súdu prvej inštancie v tomto smere vytknúť žiadne pochybenie, nie je možné ani polemizovať s jeho skutkovými závermi.

2.4. K namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu veci odvolací súd uviedol, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. I keď nesprávne právne posúdenie veci (omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav) je relevantným odvolacím dôvodom, v danom prípade táto námietka nie je opodstatnená, pretože súd prvej inštancie jasne a dostatočne vysvetlil právne dôvody, pre ktoré žalobu zamietol. Napokon polemika o nesprávnosti súdom prvej inštancie vysloveného právneho záveru pre odlišné skutkové závery vyvodzované odvolateľmi, pričom odvolateľmi namietaná nesprávnosť vytvorenia skutkového základu nie je daná, sama o sebe nie je presvedčivou bázou pre konštatovanie vecnej nesprávnosti rozsudku súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie správne právne vec posúdil.

2.5. Napokon podľa odvolacieho súdu výskyt rozdielnych rozhodnutí v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva (viď m. m. nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 51/2014). Rozhodnutie iného senátu toho istého odvolacieho súdu, na ktorý v otázke premlčania poukazovala žalobkyňa (sp. zn. 11Co/21/2020) nenapĺňa atribúty pojmu ustálená rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít. Nemá ani horizontálnu záväznú silu pre senát prejednávajúci tento spor. Potom neexistuje žiadna prekážka, pre ktorú by senát prejednávajúci tento spor, nemohol nezdieľať názory vyslovené vo vyššie označenom rozhodnutí iného senátu, a naopak, nemohol dať za pravdu názoru vysloveného v preskúmanom rozhodnutí súdu prvej inštancie, a to predovšetkým s poukazom na § 15 ods. 2 Zákona o povinnom zmluvnom poistení, podľa ktorého na premlčanie nároku na náhradu škody proti poistiteľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku voči osobe, ktorá škodu spôsobila [(teda ustanovenie § 104 Občianskeho zákonníka), Komentár k zákonu o PZP, J. Krajčo, vydavateľstvo EUROUNION, str. 3516, NS SR, sp. zn. 2MCdo/9/2013]. Polemiku v tomto smere môže vyvolať navyše i otázka, či ide vôbec o podobnú vec, ak v žalobkyňou označenej veci poistený škodca žaloval na plnenie priamo poisťovni, navyše za situácie, ak z jeho strany došlo k určitému plneniu nemajetkovej ujmy v prospech poškodených, kde v tu súdnej veci sa poistený škodca domáha plnenia od poisťovne v prospech poškodených, ktorým nateraz titulom nemajetkovej ujmy ani len čiastočne neplnila.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) podala dovolanie, ktoré v úvodnej časti založila na dovolacích dôvodoch podľa § 421 písm. a) CSP a podľa § 420 písm. f) CSP, pričom navrhla napadnúť rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, alebo zmeniť tak, že žalobe vyhovie a prizná jej náhradu trov konania v plnom rozsahu.

3.1. Nesprávne právne posúdenie veci videla v odklone odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri riešení právnej otázky, od ktorej rozhodnutie záviselo. Zdôraznila, že súd prvej inštancie zamietol žalobu z dôvodu, že v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy pred Okresným súdom Bardejov sp. zn. 2C/71/2010 žalovaná 4/ nebola stranou sporu a žalovaní 1/ - 3/ ako poškodení (žalobcovia) mali tento svoj nárok (nárok na náhradu nemajetkovej ujmy) uplatniť priamo voči poisťovni. Odvolací súd si v celom rozsahu osvojil právnu argumentáciu okresného súdu a považoval rozhodnutie súdu prvej inštancie za vecne správne. Žalobkyňa pritom odkázala na rozhodnutie

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/5/2020 uverejnené v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov SR č. 7/2021 - R 85/2021 s právnou vetou: „V spore o náhradu škody podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení sú pasívne legitimovaní poistený škodca aj poistiteľ. Poškodený má možnosť voľby, či bude žalovať poisteného škodcu, alebo iba poistiteľa, či poisteného škodcu a poistiteľa súčasne.“. Tiež zdôraznila, že z predmetného rozhodnutia vyplýva, že ak žalovala (poškodená) iba poisteného škodcu, nemá to žiaden vplyv na poistný vzťah medzi poisteným a poisťovňou, ani právne postavenie poisteného sa tým nemôže zhoršiť; poistený môže následne žalovať poisťovňu, ak za neho dobrovoľne neuhradí škodu priznanú súdnym rozhodnutím, v ktorom bola stranou sporu iba osoba poisteného škodcu. Tak tomu bolo v konaní pred Okresným súdom Bardejov, v ktorom ako poistená žalovala poisťovňu ako žalovanú v 4/, pretože za ňu ako poistenú dobrovoľne neuhradila škodu priznanú právoplatným rozsudkom Okresného súdu Bardejov sp. zn. 2C/71/2010-191 zo dňa 28. septembra 2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/262/2016-222 z 19. decembra 2017, v ktorom bola stranou sporu iba osoba poistenej ako škodcu a vinníka dopravnej nehody. Rozhodnutie súdu prvej inštancie napokon potvrdil aj odvolací súd. V obdobnej právnej veci rozhodoval aj Krajský súd v Prešove v konaní sp. zn. 11Co/21/2020, v ktorom tento súd rozsudkom dňa 20. mája 2021 potvrdil rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 6C/68/2017 zo dňa 06. júla 2020. Posudzovaný právny spor (Krajský súd v Prešove v konaní sp. zn. 11Co/21/2020 a konania, ktoré mu predchádzali) je takmer identický s predmetným súdnym sporom. Obdobne postupoval aj Krajský súd v Košiciach vo veci sp. zn. 11Co/107/2020.

3.2. Dovolateľka porušenie práva na spravodlivý proces namietala akcentáciou na to, že právo na spravodlivý proces v sebe zahŕňa mnoho dielčích práv, medzi ktoré okrem iného patrí nielen právo na predvídateľnosť rozhodnutia, ale aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je však, podľa dovolateľky, potrebné považovať a vyhodnotiť za také, ktoré vykazuje vady v takej miere a takej intenzite, že tým došlo k porušeniu práva dovolateľky ako strany sporu na spravodlivý súdny proces. Vychádzajúc z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku, v spojitosti s rozsudkom súdu prvej inštancie, ani odvolací súd a ani okresný súd nepodali, v zákonom požadovanom minime, vo svojich rozhodnutiach vyčerpávajúce právne vyhodnotenie všetkej jej argumentácie vo vzťahu k jej súdne uplatnenému nároku, vrátane ňou aplikovaných prostriedkov procesného útoku. Išlo pritom vždy všetko o právnu argumentáciu podporenú súdnymi rozhodnutiami, ktoré sú v dovolaní uvedené a boli riadne a včas tiež označené, predložené do príslušného súdneho konania. Absencia vytýkaného bola podľa žalobkyni pre prejednávajúcu vec o to naliehavejšia, pokiaľ označené súdy nedospelí k svojim meritorným rozhodnutiam na základe právnych názorov vyslovených najvyššími súdnymi autoritami, ale zvolili si „svoju - priekopnícku - rozhodovaciu cestu“ upretia jej akejkolvek právnej ochrany ako spotrebiteľovi v postavení poisteného voči poisťovni a tak „precedentne“ nielen popreli účel inštitútu poistenia, povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel nevynímajúc, ale súčasne vytvorili „návod“ pre poisťovňu, že tejto bude postačovať tvrdošijne odmietat' plniť poistné plnenie za poistníka, kedy tento nemá reálnu právnu možnosť sa prostredníctvom súdneho konania domôcť voči poisťovni splnenia základnej povinnosti poisťovne na plnenie poistného za poisteného, to všetko za stavu pokiaľ poškodený nevyužije svoj priamy nárok (nie zákonnú povinnosť) voči poisťovni na poistné plnenie. Žalobkyňa zdôraznila, že samozrejme rešpektuje právo súdov na ich právne názory a právne závery, avšak v napadnutom rozhodnutí, v spojitosti s rozhodnutím súdu prvej inštancie, žiadnym spôsobom nebolo jej podané žiadne, nie to ešte právne uspokojivé, právne akceptovateľné a najmä následne preskúmateľné vysvetlenie ako svoj nárok teda mala, podľa názoru oboch konajúcich súdov, právne správne a bezvadne si uplatniť voči poisťovni, aby sa úspešne voči poisťovni domohla svojho nároku na poistné plnenie a tak boli uspokojené judikované nároky na náhradu nemajetkovej ujmy poškodených. Naproti tomu sa konajúce súdy sústredili na vyčerpávajúcu kritiku poškodených, ako si títo sami mali uplatniť priame nároky voči poisťovni, čo však pri nevyužití tohto ich priameho nároku jednoznačne determinovalo ipso facto jej procesný neúspech ako žalobkyne v postavení poistenej v súdnom konaní voči „jej“ poisťovni. Nakoľko má byť súdne konanie resp. súdny proces chápaný ako jeden proces, celok, zavŕšením ktorého má byť právoplatné zákonné a spravodlivé meritorne rozhodnutie, tak bolo absolútne zákonné a legitímne očakávať, aby toto konečné rozhodnutie poskytlo v

zmysle zachovania ústavného práva na spravodlivý súdny proces úplné a vyčerpávajúce odpovede na všetku jej rozhodnú argumentáciu ako žalobkyne, ktorú produkovala, nakoľko ak tomu tak nie je, došlo tým aj k odopretiu práva na prístup k súdu. Podľa žalobkyne tak napadnuté rozhodnutie súdu druhej inštancie predstavuje svojvôľu súdu, v dôsledku ktorej je toto rozhodnutie odvolacieho súdu rozhodnutím nepreskúmateľným, arbitrárnym a teda rozhodnutím, ktoré porušilo jej právo žalobkyne/dovolateľky ako strany sporu na spravodlivý súdny proces.

4. Žalovaná 4/ vo vyjadrení k dovolaniu vyzdvihla správnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a dovolanie voči nemu považovala za neprípustné a nedôvodné, so žiadosťou dovolacím súdom ho odmietnuť.

5. Žalovaní 1/ - 3/ sa vyjadrením k dovolaniu bez výhrad s ním stotožnili a navrhli dovolaciemu súdu, aby mu v celom rozsahu vyhovel.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas, t. j. v zákonom stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech vyzneli rozhodnutia odvolacieho súdu aj súdu prvej inštancie (§ 424 CSP), v dovolacom konaní zastúpenej v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne možno (v časti namietajúcej tzv. zmätočnosti a to pre nie dostatočné splnenie si odvolacím súdom povinností týkajúcich sa odôvodnenia rozsudku, ako bude uvedené i neskôr) považovať za prípustné a tiež za dôvodné.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Takejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je (sú) dovolanie (-a) prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 CSP.

8. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolanie je potom prípustné tiež proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP).

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (a inak aj podľa ďalších písmen rovnakého paragrafu) nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k takejto procesnej vade skutočne došlo (v tejto súvislosti porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017 a 8Cdo/73/2017). Úlohou dovolacieho súdu aj v tomto prípade bolo preto preskúmať opodstatnenosť argumentácie dovolateľky, že v konaní (primárne pred odvolacím súdom, sekundárne potom pred súdom prvej inštancie) došlo k nou tvrdenej vade zmätočnosti.

10. Žalobkyňa videla nesprávny procesný postup na ujmu svojich práv na spravodlivý proces v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu, ktorým podľa jej názoru nedošlo k riadnemu vysporiadaniu sa s argumentáciou z odvolania. Tejto dovolacej námietke v podobe neučinenia odvolacím súdom zadosť (dôsledne) povinnosti, ktoré mu plynú z ustanovenia § 387 ods. 3 CSP, podľa názoru najvyššieho súdu bolo treba prisvedčiť.

11. Podľa § 387 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého

rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (odsek 2); odvolací súd sa však v odôvodnení musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie a rovnako sa odvolací súd musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (odsek 3).

12. Jedným zo záverov už dostatočne stabilizovanej judikatúry dovolacieho súdu, na ktorých ani v prejednávanej veci nevznikol dôvod čokoľvek meniť, je aj ten, že možnosť plného stotožnenia sa dovolacieho súdu s odôvodnením ním preskúmaného rozhodnutia súdu prvej inštancie a s obmedzením sa na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (ako pravidlo) a súvisiaca možnosť doplnenia (odvolacím súdom) na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalších dôvodov (tu možnosť majúca obvykle skôr povahu výnimky z pravidla, ktorej uplatnenie prichádza do úvahy podľa toho, aký argumentačný priestor súd prvej inštancie úplnosťou svojej argumentácie odvolaciemu súdu ponechá, resp. vytvorí) sú síce súčasťou úpravy slovenského civilného procesu už spred čias nadobudnutia účinnosti CSP (tu pre prípad záujmu porovnaj § 219 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien a doplnení, platného a účinného do 30. júna 2016 vrátane), v rámci rekodifikácie však zákonodarca do textu zákona výslovne vniesol aj to, čo už v skoršom čase šlo (a bolo nutné) vyvodiť z logiky úpravy a jej účelu a čoho podstatu možno vyjadriť tak, že možnosť praktického prevzatia argumentácie súdu prvej inštancie odvolacím súdom nezabavuje odvolací súd povinnosti hoc aj len veľmi stručne a úmerne okolnostiam konkrétneho prípadu reagovať na argumentáciu z odvolania (prípadne najmenej tak, že sa poukáže na tie odvolacie námietky, ktoré sú iba opakovaním už súdom prvej inštancie neprijatej argumentácie, ku ktorej však takýto súd zaujal adresné stanovisko, alebo aspoň objektívne zrozumiteľne vysvetlil, prečo bola bez právneho významu a v prípade iných námietok odvolací súd ozrejmi, prečo spôsob nazerania na problém neboli spôsobilé ovplyvniť. Tým samozrejme nie je (a ani nemôže byť) myslené, že odvolateľovi musí byť dané za pravdu, ale že musí dostať objektívne zrozumiteľnú odpoveď na svoj špecifický argument.

13. Takto vnímanej konštrukcii argumentačnej povinnosti dovolacieho súdu však napadnuté rozhodnutie nezodpovedá. Predovšetkým je nutné konštatovať, že odvolací súd sa námietkam žalobkyne, viažucim sa k nosnej otázke existencie práva poisteného, aby poisťovateľ podľa § 4 ods. 2 Zákona o povinnom zmluvnom poistení nahradil za neho poškodenému uplatnené nároky v zmysle právoplatného rozsudku (v danom prípade rozsudku Okresného súdu Bardejov č. k. 2C/71/2010-191 zo dňa 28. septembra 2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 6Co/262/2016-222 z 19. decembra 2017), ktorého sa môže podľa jej názoru domáhať aj prostredníctvom uplatnenej žaloby, z nepochopiteľných dôvodov vyhol použitím len všeobecného odkazu na odôvodnenie prvoinštančného rozsudku, s ktorým sa stotožnil. Odvolací súd namiesto toho, aby podal relevantnú odpoveď na hlavnú odvolaciu argumentáciu, sa nesystémovo venoval právnej otázke premlčania, čo vzhľadom na stotožnenie sa s argumentáciou súdu prvej inštancie o nedôvodnosti uplatneného typu žaloby, keď žalovaní 1/ - 3/ mali v konaní pred Okresným súdom Bardejov sp. zn. 2C/71/2010 žalovať priamo poisťovňu a nie iba samého poisteného, už z hľadiska hospodárnosti nemalo význam. Napokon ani v tejto otázke sa žalobkyňa nestotožnila s právnou argumentáciou dovolacieho súdu, keď zastávala právny názor, že nárok nemôže byť voči žalovanej 4/ (poisťovni) premlčaný, nakoľko rozsudok Okresného súdu Bardejov sp. zn. 2C/71/2010 nadobudol právoplatnosť 10. 02. 2018, povinnosť zaplatiť v prospech poškodených bola uložená do 4 mesiacov odo dňa právoplatnosti rozsudku, teda až po uplynutí týchto 4 mesiacov, ktoré uplynuli dňa 11. 06. 2018, v nasledujúci deň, t. j. dňa 12. 06. 2018 (kedy nadobudol rozsudok vykonateľnosť) začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba podľa § 101 Občianskeho zákonníka, ktorá uplynula dňa 12. 06. 2021, ku ktorej argumentácii rovnako nedostala od dovolacieho súdu odpoveď. Odvolací súd v zákonom požadovanom minime neodpovedal ani na ďalšie argumentačné línie v prospech žalobkyne (pozri body 7. až 17. odvolania) a to minimálne odkazom na konkrétnu argumentáciu súdu prvej inštancie vo vzťahu k odvolacím námietkam žalobkyne, s ktorou sa odvolací súd v zmysle odôvodnenia napadnutého rozsudku stotožnil (pozri uvedené kurzívou v predchádzajúcom bode).

14. Uvedené preto vylučovalo akýkoľvek iný záver dovolacieho súdu než ten, že spomínaný postup dovolacieho súdu mal za následok zaťaženie konania (pred odvolacím súdom) tvrdenou tzv.

zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f) CSP. Absencia vysporiadania sa odvolacieho súdu v jeho rozsudku s takými odvolacími tvrdeniami, ktoré nejde (bez ďalšieho) označiť za nepodstatné, je totiž tak závažným nedostatkom rozhodnutia (a zásahu ním do procesných práv strany sporu), ktorého intenzita zakladá (až) porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

15. K výhrade dovolateľky ohľadne existencie odlišných rozhodnutí odvolacieho súdu v identickej veci sa žiada uviesť, že navzdory legitímnej požiadavke na jednotu rozhodovania súdov v identických prípadoch právny poriadok nepozná pravidlo viazanosti senátu odvolacieho súdu právnym názorom vysloveným iným senátom toho istého súdu (resp. iného krajského súdu ako súdu odvolacieho). Zjednocovanie rozchádzajúcej sa rozhodovacej praxe súdov bolo rekodifikáciou procesného práva zverené len dovolaciemu súdu (inštitút veľkého senátu). I napriek tomu si najvyšší súd uvedomuje, že „princíp predvídateľnosti rozhodovania a rozhodnutia znamená, že účastníci právnych vzťahov môžu legitímne očakávať, že štátne orgány budú v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch rozhodovať rovnako. Iba takýto postup rešpektuje princíp právnej istoty a jeho dôsledné dodržiavanie sa významne pozitívne prejavuje aj v rámci celkového nazerania spoločnosti na význam a úlohu práva. Na druhej strane je nutné uviesť, že predvídateľnosť práva nemožno vnímať absolútne. Obdobnú vec je možné rozhodnúť aj inak než v predošlých veciach. V takom prípade je však súd povinný svoje závery riadne, racionálne a ústavne konformne odôvodniť“ (čl. 2 ods. 3 Civilného sporového poriadku), a to takým spôsobom, aby predošlé rozhodnutia neboli ignorované, ale práve naopak, aby sa s nimi súd argumentačne vysporiadal.“ (III. ÚS 275/2018).

16. Pri výhrade žalobkyne o odlišných rozhodnutiach odvolacieho súdu v identickej veci, je potrebné si uvedomiť, že rozdielnosť rozhodovania v zdanlivo identických prípadoch môže mať i svoj dôvod a bez poznania konkrétnych skutkových okolností oboch (resp. aj viacerých) porovnávaných prípadov nemožno prijať ani záver, že o identické prípady (skutkovo aj právne) naozaj ide. Pokiaľ ale v namietanom prípade o skutkovo a právne identické prípady reálne šlo, bolo povinnosťou odvolacieho súdu sa s danou situáciou v napadnutom rozsudku argumentačne vysporiadať.

17. Najvyššiemu súdu za opísaného stavu vecí preto neostávalo iné, než na dovolanie žalobkyne podľa § 449 ods. 1 v spojení s § 439 písm. a) a § 450 CSP rozhodnúť spôsobom uvedeným vo výroku tohto jeho uznesenia (t. j. zrušením len rozsudku odvolacieho súdu, ktorým došlo k potvrdeniu prvoinštančného rozsudku, ako aj v časti trov konania - a vrátením mu veci na ďalšie konanie, keďže v prípade dovolateľky opodstatnene vytýkanou vadou podľa § 420 písm. f) CSP konanie zaťažil práve odvolací súd a náprava vzniknutého stavu zrušením len jeho rozhodnutia sa zatiaľ javila postačujúcou).

18. Súčasťou konštantnej judikatúry dovolacieho súdu v prípadoch kumulácie dôvodov dovolania (a ich prípustnosti) podľa §§ 420 aj 421 CSP je záver, že pri konštatovaní výskytu namietanej vady zmätočnosti (vedúcej k obligatórnemu kasačnému rozhodnutiu) sa už dovolací súd prípadným nesprávnym právnym posúdením veci nezaobera (a teda v prípadoch druhovo totožných s tým v prejednávanej veci principiálne ani nehľadá správnu odpoveď na dovolaním nastolenú právnu otázku či aj viac takých otázok) a to aj vzhľadom k novej rozhodovacej činnosti ústavného súdu, upozorňujúcej aj na ústavný rozmer zaujímajúcich stanovísk najvyššieho súdu k právnym otázkam nastoľovaným dovolaniami v takýchto prípadoch.

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec dovolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.